

De vanligste årsaker til at helsepersonell mister sin autorisasjon i Norge – helsepersonell til skade for pasienter

Ebba Thommessen

Statens helsetilsyn/Avdeling for tilsynssaker

Tre ulike forhold der helsepersonells yrkesutøvelse kan være til skade for pasienter

- Helsepersonell som ruser seg
- Helsepersonell som misbruker/utnytter pasienter seksuelt
- Helsepersonell som utøver vold mot pasienter

- I alle tilfellene representerer forholdene en fare for pasientsikkerheten og svekker allmenn tillit til helsepersonell og helsetjenesten

- Hva gjør vi med dem ?

Årsak til tilbakekall av autorisasjon 2010 (2009)

Årsak	Spl	Hjpl.	Leger	Andre	Antall
Misbruk av rusmidler	32 (38)	13(11)	10 (10)	9 (7)	64 (66)
Atferd	0 (3)	7 (3)	2 (3)	6 (5)	15 (14)
Seksuelle/private relasjoner	3 (1)	1 (3)	8 (4)	4 (3)	16 (11)
Mistet aut. i utlandet	2 (2)	0 (0)	3 (2)	0 (0)	5 (4)
Ikke innrettet seg etter advarsel	1 (0)	0 (0)	2 (4)	3 (0)	6 (4)
Uforsvarlig virksomhet	4 (0)	2 (1)	2 (4)	1 (0)	9 (5)
Sykdom	1 (0)	0	0 (2)	3 (1)	4 (3)
Sum	43 (44)	23 (19)	27 (28)	26 (17)	119 (108)

Helsepersonell som ruser seg

- Rusmisbruk blant helsepersonell utgjør den vanligste årsak til tilbakekall av autorisasjon som helsepersonell i Norge. 64 helsepersonell fikk tilbakekalt autorisasjonen i 2010
- Det er viktig å avdekke misbruk av rusmidler på et tidlig tidspunkt
Dette forutsetter at det er oppmerksomhet om problemstillingen på arbeidsplassen
- Hvordan oppdager vi dem?

Helsepersonell som misbruker/utnytter pasienter

- Seksuelt misbruk/utnyttning av pasienter/inngåelse av seksuelle relasjoner til pasienter utgjør den nest hyppigste årsak til tilbakekall av autorisasjon som helsepersonell i Norge (16 i 2010)
- Statens helsetilsyn ser svært alvorlig på denne type saker
- Leger, psykologer og fysioterapeuter er overrepresentert. Også en økning blant ufaglært helsepersonell
- Viktig at fagmiljøene har fokus på problemstillingen

Helsepersonell som misbruker/utnytter pasienter

Hvorfor er det så alvorlig?

- Skjevt maktforhold mellom behandler og pasient/ikke et gjensidig forhold
- Pasientens sårbarhet
- Alvorlig misbruk av den tillit som danner grunnlag for terapeutiske relasjoner

Hvordan blir vi kjent med sakene?

- Som regel fra pasienten og ofte etter at helsepersonellet/pasienten har avsluttet eller forsøkt å avslutte forholdet
- Fra andre behandlere, som har fått kunnskap om forholdet fra pasienten – oftest etter lang tid
- Pårørende

Helsepersonell som utøver vold mot pasienter

- Vold mot pasienter/hardhendt behandling
- Atferd uforenlig med yrkesutøvelsen, ofte overfor hjelpeløse mennesker (eldre)
- Grovt brudd på forsvarlig og omsorgsfull hjelp

Reaksjonsformer

- Avslutte saken uten reaksjon
- Advarsel (hpl § 56)
- Tap av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning (hpl § 57)
- Suspensjon (hpl § 58)
- Begrenset autorisasjon (hpl §§ 59 og 59a)
- Ny autorisasjon (hpl § 62), eventuelt begrenset

Tilbakekall av autorisasjon

- Flere vilkår må være innfridd for at autorisasjonen **kan** tilbakekalles
- Grunnvilkåret er at man er uegnet til å utøve yrket som helsepersonell. I tillegg må ett av flere opplistede vilkår være oppfylt :
- *Alvorlig sinnslidelse, psykisk eller fysisk svekkelse, langt fravær fra yrket, bruk av alkohol, narkotika eller midler med lignende virkning, grov mangel på faglig innsikt, uforsvarlig virksomhet, eller på grunn av atferd som anses uforenlig med virksomheten*
- **Selv om vilkårene for tilbakekall foreligger skal alltid foretas en totalvurdering av om autorisasjonen skal tilbakekalles**